

DE SLEMBROUCKS

Peter Theunynck

De Slembroucks

© Peter Theunynck
Alle rechten voorbehouden
Omslagontwerp Nico Richter
Foto omslag © Getty Images / George Marks
Foto auteur © Kristof Ghyselincx
NUR 301
ISBN 978 90 284 2666 5
www.wereldbibliotheek.nl

PROLOOG

Het is zeker vijf jaar geleden dat Florence nog in Duivenkerke is komen logeren. Vijf jaar is een hele tijd. De bonenstaak is vrouw geworden. Anton heeft zijn nicht staan beloeren toen ze met de deur van de logeerkamer op een kier haar laatste knoopjes stond los te maken. Eerst dwarrelde haar bloes als een reusachtige sneeuwvlok op de plankenvloer neer, vervolgens zakte haar plooirok tot over haar ranke enkels. Terwijl ze zich in haar ondergoed over haar koffer boog, kreeg ze plots in de gaten dat iemand naar haar stond te staren. ‘Vind je ’t interessant, vriend?’ had ze gevraagd, terwijl ze Anton met haar bambiogen aankeek. Hij had geknikt en niets gezegd, maar hij was haar blijven aangapen, terwijl zij een zwarte jurk uitkoos. Alsof het allemaal de normaalste zaak van de wereld was.

‘Ze heeft een prachtig lijf en stevige ronde borsten,’ vertelt hij, terwijl hij op Gust zijn bed komt zitten. Hij beeldt het uit met zijn handen. ‘Ze zien eruit als twee reuzenpaaseieren in te kleine rieten mandjes.’

Gust kan zich daar iets bij voorstellen.

‘En lange stelten van benen. Geweldd en glad als tafelpoten. Ze zal veel mannen gek maken.’

Anton bedoelt in de eerste plaats zichzelf natuurlijk. Gust heeft het gevoel dat hij daar niet goed tegen kan.

‘Die Brusselse nicht van ons gaat fotomodel worden, filmster of hoer, zoals alle sletten in de grootstad,’ voegt Anton er wereldwijs aan toe.

Het bloed stijgt Gust naar het hoofd. De vulgaire manier waar-

op zijn broer over zijn nicht spreekt! Voor hij het weet, heeft hij hem een trap in zijn kruis verkocht. Anton slaat dubbel, hij gromt en jankt terwijl hij de kamer uit strompelt. ‘Die krijg je terug, en goed ook,’ roept hij op de trap naar beneden. ‘Wacht maar af.’

Hij zint op wraak. Vroeg of laat zet hij het Gust betaald.

Gust mept een paar keer tegen de boksbal die aan een dakbalk in zijn kamer hangt en vervolgens pakt hij de Bijbel, zijn favoriete boek, en bladert naar zijn lievelingspassage uit het Hooglied. Vers 4:1-5 staat met potlood aangestipt. Dank u nonkel Maurice. Hij leest de regels opnieuw en opnieuw, tot hij ze glad uit het hoofd kent en dan schrijft hij ze op. Uit de losse pols, alsof hij die woorden heeft verzonnen. Zelf zo schrijven, dat zou hij ook willen kunnen. ‘Voor Florence’ noteert hij in drukletters boven zijn tekst:

Wat ben je mooi, mijn vriendin, wat ben je mooi!

Je ogen achter je sluier zijn duiven;
je lokken zijn als een kudde geiten
die omlaagkomen van Gileads bergen.

Je tanden zijn als een kudde schapen
die pas geschoren uit de wasplaats komen,
twee aan twee, en geen enkele is alleen.

Je lippen zijn een lint van purper,
je mond is zo bekoorlijk,
je wangen achter je sluier zijn als het hart van een
granaatappel.

Je hals is als de toren van David,
gebouwd om er trofeeën aan te hangen:
duizend schilden hangen rondom,
allemaal schilden van helden.

Je beide borsten zijn als twee welpen,
de tweeling van een gazelle, weidend tussen de lelies.

Hij proeft die woorden wel honderd keer opnieuw. Tot de laatste druppel sap zuigt hij uit die granaatappel. Dan valt hij eindelijk in slaap.

I

Zuiverheid. Solange en Antoinette zijn ervan bezeten. Hun geweten, hun linnengoed en hun huis: het moet allemaal even schoon zijn. Ze verdragen geen vlekje op hun ziel, geen kruimel op het vloerkleed, geen spin achter de gordijnen, geen vlokje op het dressoir. Als ze een dag niet gepoetst hebben, doen ze alsof dat eiken gevaarte elk moment in elkaar kan storten onder het gewicht van het opgehoopte stof, en hebben ze een week niet gebiecht, dan vrezen ze dat er niet genoeg wiywater zal zijn om al het zwart van hun ziel te spoelen.

Elke morgen klokslag zes beginnen ze kwiek aan de karwei. Zomer of winter, ziek of gezond, nooit slaan ze een dag over. Antoinette neemt stof af. Met al die postuurtjes van baadsters, herders, vissers en kruierende boertjes is ze wel even zoet. Ze heeft er de vingertjes voor, vindt Solange, die zelf meer voor het grove werk geschapen is. Zij stofzuigt de matten met de brullende Hoover. Of ze haalt verschroeiend uit met de mattenklopper. Daarna schrobt en dweilt ze, terwijl haar schoonzus zwierig vensters en spiegels zeemt tot ze schitteren als kristal. Antoinettes geheim? Een flinke scheut azijn van De Blauwe Hand.

Rond half acht gaan ze zich wassen en omkleden, ergens ver weg van de mannenwereld. En op vrijdag zitten ze steevast om kwart voor acht in de biechtstoel. 'De rest van de dag zijn we madame,' lacht Solange tegen Antoinette, 'zoals madame Rambour en madame Beuselinck.' Dat is relatief natuurlijk, want er moet ook gekookt en gebakken, gewassen en gestreken worden, de bedden dienen opgemaakt en ook de slaapkamers schreeuwen

om hun dagelijkse dweiltje. Maar dat is licht werk in vergelijking met het vroege-ochtendoffensief.

Ondertussen slapen de mannen: Arthur, Gust en Anton. Zij wachten om op te staan tot de storm is gaan liggen. Anders lopen ze toch maar in de weg en bemoeilijken ze de operaties. Arthur slaapt altijd tot rond de klok van acht. Logisch, want die man werkt tot diep in de nacht. Voor een rijwielhersteller is een stadje als Duivenkerke bepaald geen goudmijn, al verkoopt hij in zijn winkel Flandria en DKW, degelijke merken. Als een reparatie meer dan twintig frank kost, staat het gezicht van de klanten op wisselvallig, bij vijftig frank waait het en bij honderd is het donder en bliksem. Arthur moet veel uren kloppen, want Solange laat het geld graag rollen en ze jere mieert voortdurend over zijn karige inkomsten. Gelukkig doet Arthur zijn job nog altijd met volle goesting. Zijn zoon Gust komt hem regelmatig een handje helpen en dan is hij de gelukkigste mens ter wereld.

In de werkplaats staat de radio altijd aan, zodat ze van alles op de hoogte blijven. Stalin is dood en de nieuwe Amerikaanse president heet Dwight Eisenhower. 'Dwicht,' zegt Solange, die ook spreekt van 'Sunlichtzeep'. Edmund Hillary heeft de Mount Everest bedwongen en de arme Rosenbergs zijn geëlektrocuteerd wegens spionage. Als de legendarische Robert Van Hamme op de radio wielervedstrijden verslaat, spitsen Arthur en Gust extra de oren. Allebei zijn ze gek op de koers. Ze zijn fans van Albéric Schotte, een renner die steeds op het juiste moment ontsnapt en die zo veel kracht heeft dat hij kilometerslang alleen voor het peloton uit kan rijden. IJzeren Briek is zijn bijnaam. Al tweemaal schreef hij de Ronde van Vlaanderen op zijn palmares, twee keer werd hij wereldkampioen en hij behaalde ook een mooie tweede plaats in de Ronde van Frankrijk. Je moet het maar doen.

Gust kan ook aardig op de trappers duwen. Hij houdt ervan om tegen de wind in te beuken, blik op de glimmende kasseien: een flandrien in de dop. Arthur zou hem graag eens zien deelne-

men aan een wedstrijd bij de liefhebbers, maar Gust aarzelt nog. Hij wil zijn vader niet teleurstellen. Maar hij weet ook hoe zijn moeder over wielrenners denkt. Vervelend om tussen hamer en aambeeld te zitten.

Anton is uit ander hout gesneden. Hij is totaal niet geïnteresseerd in de koers en in de fiets al evenmin. Bouten en moeren, kettingen en trapassen: ze kunnen hem gestolen worden. In de werkplaats steekt hij zijn hoofd alleen naar binnen om karamellen uit zijn vaders lade te pikken. Hij maakt niet graag zijn handen vuil.

‘Anton moet zijn vingers soigneren, want hij bespeelt het orgel,’ zegt Antoinette tegen Arthur. Ze verdedigt haar petekind als een vossenmoer en ze zingt overal en altijd vurig zijn lof. ‘Vorige week heeft hij voor het eerst de hoogmis opgeluisterd met zijn orgelspel. Geen steekje heeft hij laten vallen,’ oreert ze. Zij kan het weten, want ze zit altijd te breien en zij laat af en toe wel een steek vallen.

‘Aan het slot van de mis speelde hij de toccata en fuga in d-mineur van Bach. De mensen hun mond viel open van verbazing. Zo’n vuurwerk van klank hadden ze in de Westhoek nog nooit gehoord. Wat er uit die orgelpijpen kwam, was buitenaards. Het leek soms of het plafond naar beneden donderde en daarna door een flapperende engelschare weer omhoog werd gehesen en aan haken in het dakgebinte werd vastgemaakt. Zijn vingers waren als witte konijntjes die door het bos huppelden.’ Solange straalt als haar schoonzuster zo tomeloos de lof van haar jongste zingt.

Arthur heeft meer op met Gust. Hij vindt het fijn dat zijn oudste zoon belangstelling heeft voor de fiets en hij bewondert tegelijk diens taalvaardigheid. Je zult Arthur niet gauw horen opscheppen, maar als hij met zijn poulain Impens over Gust praat, durft hij weleens uit de bocht gaan. Dan merk je dat Antoinette en hij uit hetzelfde nest komen. Volgens Arthur spreekt en schrijft zijn zoon Latijn als een pastoor en leest hij Grieks alsof

het West-Vlaams is, ontcijfert hij in een handomdraai tekens waar een gewoon mens kop noch staart aan krijgt, spreekt hij over Vergilius en Seneca, Homerus en Sophocles alsof hij met die kerels in de klas heeft gezeten en vertelt hij over de Gallische Oorlogen alsof hij er zelf bij is geweest. Gilbert Impens kijkt Arthur dan aan alsof hij marsmanneltjes door de dakgoot ziet lopen.

Gust rijdt op een oude racefiets van Briek Schotte die zijn vader voor een appel en een ei op de kop getikt heeft. Hij heeft hem in de lichtblauwe lak gezet en de velgen, de spaken en het stuur opgepoetst tot ze glommen als nieuw. Die fiets geeft hem vleugels, aldus Arthur. Hij kan zijn zoon niet meer volgen, terwijl hijzelf bij de liefhebbers toch geen mal figuur sloeg.

Zondag rijden ze naar Ulmen. Gust en Arthur gaan er supporteren voor Impens, die al zijn materiaal koopt bij Rijwielen Slembrouck. Arthur is zijn mecanicien en zijn soigneur.

Als we daar dan toch zijn, denkt Arthur, kan Gust net zo goed eens meerijden. Zijn plunje zit al in een kartonnen doos in de koffer. Het is zijn geheim en dat kan het maar beter nog even blijven ook. Solange zou zot worden, als ze het hoorde.

‘Dat die jongen met die flauwekul zijn tijd niet verbeuzelt,’ foertert ze tegen Arthur. ‘Studeren moet hij. Als hij goede cijfers haalt, maakt hij kans op een studiebeurs en dan kan hij misschien naar Leuven, naar de universiteit.’

Dat is wat Solange wil: een zoon die advocaat of arts wordt, maar toch geen wielrenner of rijwielhersteller zeker. Dat de Slembroucks dan geen opvolger zullen krijgen en dat de zaak die haar man met bloed, zweet en tranen heeft opgebouwd in vreemde handen zal komen, kan haar geen ene moer schelen.

Arthur is benieuwd hoe Gust het er zondag af zal brengen. Er zitten een paar nijldige klimmetjes in het parcours. Het klimwerk kent hij nog niet. Afwachten hoe hij dat verteert. Schotte traint ook altijd op vlak terrein, maar in 1948 heeft het toch geen haar gescheeld of hij had de Tour de France gewonnen. Alleen die

Italiaanse berggeit, Gino Bartali, was dat jaar te sterk voor hem. Wie talent heeft, wilskracht en doorzettingsvermogen, kan vergeraken. Misschien tot in Parijs. Dat is veel verder dan Leuven.

Solange is in de zevende hemel. Madame Rambour zit bij haar in de voorkamer koffie te drinken. Zo dicht bij haar dat ze haar zou kunnen aanraken. Ze is totaal anders dan Solange zich had voorgesteld. Solange dacht dat ze hovaardig was en op de Slembroucks neerkeek, omdat Arthur maar een simpele ambachtsman is, en madame Rambour is getrouwd met een ingenieur. Ze wonen in een kast van een villa in Duivenkerke. De living van de Slembroucks is een pashokje in vergelijking met die balzaal van de Rambours. Ze hebben twee garages, en – het woord alleen al! – een echte *salle de bain* in roze marmer. Hun tuin is een park en hij grenst aan de botanische tuinen van de stad. Ze kijken uit op het standbeeld van de Fusiliers Marins. Maar de madame Rambour die hier voor haar zit, is de bescheidenheid zelve. Ze is zelfs eerder verlegen. Ze praten met elkaar van mens tot mens. Niet van chique madame tot minder chique madame. Dat had Solange nooit verwacht. Hoe je je toch in mensen kunt vergissen.

‘t Verwonderde mij al dat ze mij niet straal negeerde en nog meer dat ze “ja” zei, toen ik haar vorige zondag in het kerkportaal op de koffie inviteerde,’ heeft ze Antoinette toevertrouwd. Met Arthur moet ze daar niet over spreken. Hij zou haar maar uitlachen. Hij vindt dat zijn vrouw te veel wil gloriëren, maar hij heeft natuurlijk gemakkelijk praten. Hij gaat helemaal op in zijn werk. Maar waar moet Solange in opgaan? Waar moet zij haar trots en vertrouwen uit putten? Ze doet de was en de plas. Ze leeft voor haar zonen en ze hoopt dat ze het ver zullen schoppen. Verder dan zij en haar man in ieder geval. Is dat de zonde van de hoogmoed?

Solange had zich eigenlijk meer van het leven voorgesteld. Toen ze als tienjarig kind uitbesteed werd aan haar suikertante en -nonkel, tante Simonne en nonkel Gerard, lachte het leven haar

toe. Ineens kon alles en ging er een andere wereld voor haar open: de wereld van de rijke mensen. In een duur Franstalig pensionaat leerde ze piano spelen, tekenen, schilderen en dansen, en bij haar tante thuis werd ze gediend door een legertje huispersoneel. Op haar achttiende, na de plotse dood van haar vader, werd ze teruggeroepen uit luilekkerland. Ze kon niet langer gemist worden: ze kwamen handen tekort voor de bietenooft. Haar gelakte nagels scheurden in de vette poldergrond; haar handen stonden plots vol kloven. Om aan de vernedering te ontsnappen, had ze zich in de armen van Arthur gegooit. Een mislukte coureur, maar een handige rijwielhersteller. Haar nonkel en tante hadden ervoor gezorgd dat hij een zaak kon opstarten. Maar van fietsen verkopen en herstellen word je niet rijk. Zeker niet op de manier waarop Arthur het aanpakt. Hij is te bescheiden; hij ziet de zaken niet groot genoeg.

Madame Rambour is open en eerlijk. Solange schrikt daarvan. Wanneer ze vraagt hoe haar brésiliennetaart smaakt, krijgt de ingenieurstvrouw plots tranen in de ogen.

‘Er is toch niets mis met mijn taart?’ vraagt Solange angstig.

‘Kun je zwijgen, Solange?’ vraagt madame Rambour.

‘Als het graf van mijn vader.’

Madame Rambour begint te vertellen over Desiré, haar oudste zoon. Hij is een van de paters voor wie Solange al een paar jaar geld inzamelt met de missienaakring. Hij ging de indianen van de Mato Grosso bekeren, maar daar is niet veel van terechtgekomen. Hij schijnt zijn kap over de haag gegooit te hebben en er met een Braziliaanse schone vandoor te zijn gegaan. Ze zouden een bar openhouden in Rio of zoiets. Madame Rambour durft Solange niet aan te kijken, zo gegeneerd is ze.

‘Ach, dat zijn dingen die in de beste families voorvallen,’ zegt Solange. Ze vertelt er niet bij dat haar jongens zoiets nooit zouden doen. En dat Die van Hierboven er niet mee zal kunnen lachen, houdt ze ook maar voor zich.

‘Je denkt je kinderen te kennen, maar ’t zijn gesloten boeken. Wat ze denken, wat ze voelen, Solange, dat kun je niet uit hun ogen aflezen,’ snikt madame Rambour. ‘Ieder hart heeft zijn geheimen.’

Misschien, heel misschien heeft ze wel gelijk. Maar toch vraagt Solange zich af of het ook niet een beetje aan de opvoeding ligt. Zij was altijd thuis toen de jongens van school kwamen. Madame Rambour was altijd op zwier: koffiedrinken en taartjes eten met madame Beuselinck en madame Mestdagh. En wat spookten Desiré, François en Joseph ondertussen allemaal niet uit...

‘Wat denk je?’ vraagt madame Rambour, als ze merkt dat Solange zwijgt.

‘Dat het in de beste families gebeurt. Dat we allemaal nederig moeten blijven. Onze Heer slaat en zalft.’

‘Dat is een troost,’ zegt madame Rambour. ‘Ik ben blij dat ik het aan iemand heb kunnen vertellen. Anders zou ik zot worden.’

Solange begint diep in zichzelf te glimmen van trots. Dat madame Rambour haar voor die confidenties heeft uitgekozen!

‘Je weet waar ik woon,’ hoort ze zichzelf zeggen. ‘Spring gerust binnen als je me nodig hebt.’

‘Solange, je bent een schoon mens. Een heel schoon mens,’ snottert madame Rambour.

Zie mij hier zitten, een schoon mens, denkt Solange. We hebben niet veel, wij, maar we zijn wel iets. Ik hoop dat mijn jongens dat niet uit het oog verliezen. Ik heb er lang genoeg mijn Latijn in gestoken.

Wanneer Arthur in zijn Traction Avant zit, ontkoppelt hij, remt hij en geeft hij gas alsof hij een fuga in g-mineur vertolkt. De liefde die van die voeten uitgaat... Hij is gek op die auto. Bijna zes jaar oud is zijn Citroën en er zit nog geen vlekje, krasje of schrammetje op de wijnrode en zwarte lak. Elke zaterdagavond wordt hij gepoetst en elke maand wordt hij in de was gezet. In de

garage gooit Arthur altijd een groot zeildoek over zijn pronkstuk heen. Er moest maar eens een verdwaalde zwaluw zijn gevoeg doen op het dak of een kat moest maar eens met haar slijkpoten op de motorkap springen.

‘Die auto is zijn god,’ zegt Solange. ‘Hij ziet hem liever dan zijn vrouw.’ Ze is misschien wel een beetje jaloers, maar ze ziet er ook het voordeel van in. Arthur kan beter de Traction Avant bepotelen dan haar. Solanges goden zijn niet van ijzer en staal. Zij blinken in hun soutane: meneer de deken en meneer de onderpastoor. Heilige mannen! Ze komen regelmatig op de koffie. Ze hebben altijd van alles te bespreken met Solange en Antoinette, die allebei lid zijn van de missienaakring en van ‘Bloem voor God’, de vrouwen die op zaterdagochtend de kerk versieren. Als de pastoors komen, staat de tafel altijd gedekt met het koffieservies dat Solange van tante Simonne heeft geërfd.

‘Als ik het aan mijn lippen breng, breekt het al bijna,’ schamper Arthur, maar hij heeft natuurlijk geen pastoorlippen waarlangs alleen heilige woorden als schapenwolkjes naar buiten krinkelen. Van het vloeken staat er eelt op zijn tong.

‘We komen nog eens goedendag zeggen aan onze leliën des velds,’ slijmen de pastoors als ze voor de deur staan. En dan waggelen ze binnen als hongerige pinguïns. Ze staan altijd vooraan in de rij als er iets gegeten kan worden. Daar bezitten ze een zesde zintuig voor.

‘t Zijn precies kogellagers,’ grapt Arthur, ‘ze zijn glad en ze zitten goed in hun vet.’ Hij heeft het niet zo op die heilige heren begrepen, met hun plechtige manieren, hun Kerklatijn, hun complimenten, hun flauwe grapjes en hun slappe, witte, poezelige handjes.

Gust heeft ooit eens gejoekt dat zijn moeder en zijn tante niet thuis waren. Zijn broer en hijzelf hebben toen al de eclairs zelf mogen opeten. Elk vijf. Achteraf kreeg hij er buikpijn van, of was het zijn geweten dat knaagde? De leugen kwam natuurlijk aan het